

escau? Essent un mot de glosses solament reportat per Hesiqui (sempre atent als mots para-hel·lènics, Macedonia, Magna Grècia etc.), impossible d'assegurar res; l'estricta hellenisme de tots tres mots és suspecte pel fet de no haver-hi canviat s- en h- (si bé es pot imaginar que en els dos primers ho causés una dissimilació preventiva emanant de la *ph*), impossible d'assegurar res, i aquí la s- indicatiu clar de mot adstràtic, i tot plegat, ens acostaríem molt a una base com la que ens faria falta (aproximadament potser SULFE/SUELEI)⁷ 10 ¿doncs un mot sorotàptic d'aquesta forma?

Però no s'acaben aquí els noms semblants, car a la Gàl·lia trobem aviat un sŪTIS fem. ben documentat com a nom de la soll. Des d'antic, perquè ja figura a la Llei Sàlica. En romànic el mot s'estèn, en la forma de fonètica arcaica a *sud/sou(t)* del francès antic; i avui hi ha la *sout* o la *soude* «toit à porcs, porcherie» usual a Llenguadoc, Guiana i Delfinat (*TdF*), i *sout*⁸ arriba fins a l'Alt Bearn occidental de les altes valls d'Aspa i Baretons (Rohlfis, *Le Patois de Lescun; Le Gc.*, 34), cf. *Le Soud* despoblada de Barzun (c. Pontacq), *Soudet* muntanya d'Arete en Baretons, Raymond (*Di. Top.*). En l'*ALGc.* el mapa «toit à porcs» (II, 430) mostra una vasta àrea de *sūt* (un poc discontinua, per illes de sindònims recents) que des del S. de la Gironda, per les Landes s'estèn fins a molts punts dels BPyr. incloent-hi les tres grans valls pirinenques d'Ossau, Aspa i Baretons; i una altra àrea oriental de cinc punts des de Tolosa fins al baix Arieja.

D'antic surt sovint en textos d'Albi, i d'altres de Llenguadocians a la ratlla del català, des de c. 1200, car ja apareix en el *Donat Proensal*, i en compto vuit exemples en el PSW en textos dels Ss. XIII-XIV, sempre en la forma femenina *la sot* (context inequívoc f. en dos casos, cap de masc.) i rimant amb mots en *ó* tancada, en els poemes de l'*Esposalici* (amb *tot*, *Rom.* XIV, 512) i de les *Quatre Vertutz Cardinals* (amb *lot* IUTUM).

Ara bé, és increïble pensar que no hi hagi relació etimològica entre dos mots de sentit igual, de forma quasi idèntica i de colpadora i idèntica singularitat morfològica.

Mirant de trobar una explicació connectadora, pensem: no fóra possible una remota base comuna *sŪTLE? Per ex., una que pel fet de ser composta, mantenint-se la T en articulació explosiva (o metastàtica), i resultant la combinació explosiva TL- de mal pronunciar en romànic, s'hagués simplificat en SUTE, per una banda (> gallo-rom. *sout*), i per altra banda assimilació en *SULLE. Hi hauria explicació del TL-, per una arrel coneguda T(E)L- que indica un empostissat o sostre (cf. el fr. *toit à porcs*): pruss. ant. *talus* (trespoli: glossat «fussboden des zimmers», S. XIV), lit. *tilės*, letó *tilandi* m. pl. 'empostissat del llagut', rus ant. *ילו* 'fons', *po-tol-ók* 'sostre de la cambra', a.-al.-ant. *dilla*, avui *diele* 'post, coberta de la nau', ags. *ðille*, esc. ant. *ðilja* «Diele, Planke» (cf. *TERRABASTALL*), Pok., *IEW*, 1061.⁹

Combinació que no fóra, però, compatible amb la raonable etimologia indoeuropea que va trobar M-Lüb-

ke per al SUTIS gallo-romànic, en un bon article de *W. u. S.* VIII, 185-186. El cèltic formava compostos en -TEG- per designar cabanes i corral: gal AT-TEG-IAS documentat per a 'cabanes' (i amb conspícua descendència toponímica *Athies* etc.), bret. ant. *bou-tig* 'corral de vaques', sense composició irl. ant. *tech/teg*, bretó *tig* 'casa', ky. *co-to* 'sostre' (-TOGĀ): per tant SUTIS no seria més que la reducció fonètica de SŪTEGIS, inevitable des d'antic (cf. *SARCOPHAGUM* > *sarcuou* > *cercueil*, *ROTOMAGUM* > *ROTÓMAU* > *Rouen*, *Riom* etc.); els millors jutges s'hi declararen d'acord (*Jud. Rom.* LII, 344, cf. *ZRPh.* XL, 653; Pok., *IEW*, 1038, 20).

I ben cert que no proposo de tornar enrere. Potser podríem, llavors, construir al costat de SU-TEG-I un SŪ-TEG-LI, concebible i no gaire més complicat, amb prompta reducció a SŪT(E)LI a causa de la feblesa fonètica dels finals d'esdrúixol. O bé imaginar que tanmateix hi hagué un encreuament basco-ibèric SUTI × ol 'post, cabana', d'on un cel·tibèric SUTOI- etc.

Però posats a pensar en encreuaments, crec que he vist el més versemblant de tots. Llegim el passatge del Consolat d'Albi, que dona l'explicació més plena referent a *las sots*: «Un debat que era entre Bernat de Montels e Gm. Candezas --- sobre un hostal en que tenia porcx lo dig Gm. C.; lo qual hostal és del dig Gm.: so és a saber lo sótol en dejortz, e lo soller és del dig Bernat --- E coma lo dig Bernat se complaissés (< -PLANXISSER) del dig Gm. C., disén que: lo dig Gm., fazén *sotz* e tenén sos porcx, lhi donava gran dampnatge --- feiro relació --- que lo dig Gm. C. non auze far *sot* ni tener porcx en lo dit *sótol*, que es desotz lo solier del dig Bernat, e que lo dig Gm. C. aja a far una porta en la ussada que es entre lo *sótol* sobredig, e l'autre *sótol* que es del dig Guilhem» (*RER* XLVII, 89.15-30).

El mot *sótol* és el cat. *sòtil*, cast. *sótano/sótalo/sótalo*: no pròpiament un soterrani però sí uns baixos per davall del soler de Bernat. És a dir, el lloc en què, pertot arreu se solen fer les solls o corts de porcs, animals feixucs, que hom no podria, ni que volgués, aixecar fins a un pis elevat, i que així no molesten tant amb llur fortor o fetidesa; ja hem vist també (n. 8) que la moderna *sot* carcinola és «unter der Treppe», part davall de l'era. El mot *sótol* és molt conegut i usat, tant en les llengües hispàniques com en llengua d'oc antiga i moderna (ja n'hi ha un ex. en un doc. roergàs de 1194: Brunel, *Les Plus Anc. Chartes en L. Prov.*, 280.3). Notem també, a Mallorca: «*assolls* o estables de *sòtil* baix y porta estreta», M. d. S. Oliver (*Obres* I, 264).

Doncs, ja que la SŪTEGIS es trobava normalment en un SŪTBŪLUS (> *sòtol*) no ens hem de forçar gens per admetre que hi hagué un encontre entre els dos mots, i que quan havia desaparegut la -G- de SŪTEGIS des de data antiquíssima, el veïnatge del *sòtil* o *sótol*, féu que es mudés SUTEI- en *SUTELI o *SUTULI, i d'aquí sortiria normalment la SUTLE > la SULLE > la *soll*. Observem que justament a Mallorca i Menorca el mot es pronuncia amb -l i no pas -z, i que la *č* de l'alt-arag. ant. *zo-*